

Ο Άγιος Νέος Ιερομάρτυρας και Εθνομάρτυρας Μελέτιος ο Α΄ Επίσκοπος Κίτρους (1812-1821)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

«Και να! Μάρτιος του 1821. Ανάβει η Ελληνική Επανάσταση στην Πελοπόννησο. Η φλόγα της μεταδίδεται διαδοχικά σ' όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Μεταλαμπαδεύεται και στη Μακεδονία, όπου η βαρβαρότητα των Τούρκων ξεπερνά κάθε όριο. «... Τα παθήματα των Ελλήνων της Μακεδονίας, γράφει ο σύγχρονος Φιλήμων, καταντώνσιν απερίγραπτα και δύσληπτα, ως υπερβαίνοντα πάσαν ανθρωπίνην κακίαν και πάσαν υπομονήν ανθρώπου...». Τα πράγματα όμως χειροτέρευσαν με την εγκατάσταση στη Θεσσαλονίκη του βάνου, αιμοβόρου, τυραννικού και χριστιανομάχου μουτεσελίμη Γιουσούφ Μπέη.

Η πρωτεύουσα της Μακεδονίας, η όμορφη Θεσσαλονίκη, γίνεται ο τόπος του μαρτυρικού θανάτου του Ιερομάρτυρος Μελετίου επισκόπου Κίτρους. Επί τρίτης πατριαρχείας του Γρηγορίου Ε' του Εθνομάρτυρος, ο τότε Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ιωσήφ κλήθηκε από τις αρχές του 1819 στην Κωνσταντινούπολη ως συνοδικός, και στη θέση του εγκαταστάθηκε, ως πρώτος τη τάξει μετά τον Θεσσαλονίκης, τοποτηρητής ο επίσκοπος Κίτρους Μελέτιος, για να κρατήσει αναμμένη τη φλόγα της Ελληνορθόδοξης πίστης και παράδοσης. Δύσκολη εποχή!

Μέσα στις πολλές ποιμαντικές του φροντίδες συμπεριέλαβε και την πληρωμή των υπέρογκων φόρων που επέβαλε ο Γιουσούφ, σ' όσους χριστιανούς της Θεσσαλονίκης είχαν απελευθερωθεί ως τον Ιούλιο του 1821. Για να συγκεντρωθούν όμως τα τεράστια ποσά, οι ναοί ενεχυρίασαν τα ιερά σκεύη σε Εβραίους αργυραμοιβούς. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως, ο ναός του Αγίου Αθανασίου μόνον πρόσφερε 14.400 γρόσια από την εκποίηση των ασημικών του, «όπου δόθηκαν δια χρέη του κοινού κατά τον Ιούνιο μήνα του έτους 1821 όντων εν ταις φυλακαίς όλων των πολιτών και εις εξουσίαν του εδώ Γιουσούφ μπέη εφέντου μας, του οποίου εδόθησαν με κοινή των πολιτών γνώμη και με απόφασιν του τότε επιτρόπου του αγίου Θεσσαλονίκης κυρίου Μελετίου αγίου Κίτρονς και εξόφλησαν».

Τις λιγοστές πληροφορίες για την όλη κατάσταση στη Θεσσαλονίκη κατά την

αρχή της Επανάστασεως τις αντλούμε από το Σεγιάχατναμέ, «οδοιπορικό» του φιλεύσπλαχνου «μολά» Χαϊρουλλάχ, δικαστή πρώτου βαθμού Θεσσαλονίκης, που διαφώνησε για κάποιο θρησκευτικό ζήτημα με τον μουτεσελήμη της πόλης Γιουσούφ μπέη, και φυλακίστηκε επί δίμηνο στο Κανλί Κουλέ - Πύργος του αίματος (το σημερινό Λευκό Πύργο) και στη συνέχεια διορίστηκε - Ιούνιος 1821 - στην Κωνσταντινούπολη «καδής», ιεροδίκης. Η πρώτη του δουλειά, όταν επέστρεψε στην Πόλη, ήταν να υποβάλει στον σουλτάνο μια έκθεση - το «οδοιπορικό» - του ταξιδιού του και της διαμονής του στη Θεσσαλονίκη, εκθέτοντας ο,τι είδε και έμαθε. Βλέπει το αίμα να κυλά άφθονο στους δρόμους και τα στενοσόκακα της Θεσσαλονίκης και πονάει, όπως ο ίδιος γράφει, τους φτωχούς ραγιάδες, που πληρώνοντας σφάλματα των «απίστων της Ρωσσίας» είτε σφάζονται είτε καίονται.

Στην αρχή, αφού περιγράψει την ομορφιά της Θεσσαλονίκης και αναφέρει τα πολλά τζαμιά και τους Χριστιανικούς ναούς της πόλης, δίνει την πληροφορία πως, σε αντίθεση με τον Γιουσούφ μπέη, υποστήριζε την άποψη «πως θάταν προτιμότερο, αντί να τους τυραννούμε (τους άπιστους ρωμιούς), να τους φερνόμαστε καλύτερα σαν φίλοι, ώστε να είναι ευχαριστημένοι και να μην έχουν παράπονα». Έτσι, επισκέφτηκε τον δεσπότη η καλύτερα τον τοποτηρητή του, τον Κίτρου Μελέτιο, και του είπε να συμβουλέψει το ποίμνιό του νάναι πιο πιστό στους νόμους του Σερή και να υπακούει στους νόμους του Κονακιού (του μουτεσελίμη). Ο Κίτρου Μελέτιος, που τον άκουσε με προσοχή, τον παρεκάλεσε να διαβιβάσει στο σουλτάνο την πίστη και την αφοσίωση όλων των ρωμιών της Θεσσαλονίκης. (πάγια σοφή τακτική για αποφυγή γενικής σφαγής).

Σε άλλο σημείο του «οδοιπορικού» του ο Τούρκος μολάς μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για την τραγική κατάσταση στα «μπουντρούμια» του Κανλί Κουλέ (Λευκού Πύργου), όπου φυλακίστηκε και ο Άγιος ιερομάρτυρας Μελέτιος. Γράφει: «Ο Πύργος αυτός... ήταν γιομάτος από ειδών – ειδών ανθρώπους και μάλιστα απίστους. Η ζωή εκεί μέσα είναι φρικτή,... δύσκολα μπορεί κανείς να ζήσει. Είδα φτωχά ανθρώπινα πλάσματα, που μέναν εκεί μέσα τρεις και τέσσερις μήνες, ρωμιοί ως επί το πλείστον... πολλοί απ' αυτούς ήσαν πιασμένοι από την υγρασία και την πείνα, γιατί, πρέπει να ξέρεις γαληνότατε πατισάχ μου, ότι μόνο νερό δίνουν εδώ στους φυλακισμένους....». Και αμέσως παρακάτω δίνει την πληροφορία πως οι Τούρκοι συνέλαβαν «κάποιον μεγάλον άπιστο από το σώμα του Φαναριού, τον Παπάζεφέντη» (θα πρόκειται για τον Αριστείδη Παπά, απεσταλμένο του Αλεξάνδρου Υψηλάντη), που ετοιμαζόταν «να δώσει το μήνυμα του ξεσηκωμού των ραγιάδων ενάντια στην εξουσία Σου. Ο αμαρτωλός αυτός είχε έλθει στη Θεσσαλονίκη μερικές μέρες πριν, κι είχε μαζί του κι ένα γράμμα του πατριάρχη για τον Μακάρεφέντη...» (Εδώ εκ παραδρομής ο Χαϊρουλλάχ γράφει ότι ο Μελέτιος ονομαζόταν Μακάρ).

Απρίλιος – Μάϊος 1821. Ο Γιουσούφ μπέης είχε πληροφορίες ότι οι ρωμιοί της Θεσσαλονίκης και των γύρω χωριών ήταν έτοιμοι να επαναστατήσουν. Για να προλάβει κάθε ενδεχόμενο κακό, ζήτησε από τους ρωμιούς και από τους καλογέρους του Αγίου Όρους να του στείλουνε ομήρους. Κι έτσι μέσα στο Κονάκι (σημερινό Διοικητήριο, το Υπουργείο δηλ. Μακεδονίας – Θράκης) βρίσκονταν φυλακισμένοι πάνω από τετρακόσιοι χριστιανοί, που οι εκατό ήταν μοναχοί. Οι μισοί απ' αυτούς σφάχτηκαν μπροστά στα μάτια του βάνουσου μουτεσελίμη.

Οι ωμότητες όμως του Γιουσούφ δεν σταμάτησαν εδώ. Η Θεσσαλονίκη μεταβάλλεται σ' ένα απέραντο σφαγείο. Χαφιέδες του σκληρού μουτεσελίμη γυρίζουν στους δρόμους και σκοτώνουν ανελέητα κάθε Έλληνα, που συναντούν. Δεν λυπούνται ούτε τα μικρά παιδιά, ούτε κι αυτές τις έγκυες γυναίκες. Δεν ακούς τίποτε άλλο στους δρόμους, παρά φωνές, κλάματα, βογγητά. Αφηγείται πάλι ο μολάς: «Τι δεν είδαν τα μάτια μου, κραταιότατε πατισάχ,... κράζει γεμάτος φρίκη ο Χαϊρουλλάχ. Τι δεν αντίκρυσαν... Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, την πρώτη μέρα του φεγγαριού του Μαΐου (18-19 Μαΐου 1821), ο μουτεσελήμ Γιουσούφ μπέης διέταξε να του φέρουν τον Μακάρεφέντη (Κίτρος Μελέτιο) και τους άλλους «αγιάνιδες» (προκρίτους) των Ρωμιών. (Θεωρήθηκαν προφανώς ύποπτοι συμμετοχής στη Φιλική Εταιρεία). Τους φέραν δεμένους και τότε ράγισεν η καρδιά μου, βλέποντας τον Μακάρεφέντη (Μελέτιο), με τ' άσπρα του γένεια και τα μακριά μαλλιά του ακατάστατα, να παραδίνεται στα χέρια των «μπασήμποζούκ» (μαινόμενο τουρκικό όχλο) και να κομματιάζεται στη μεγάλη πλατεία του

Καπανιού» (αλευραγοράς).... Ο Χαϊρουλλάχ συνεχίζοντας την έκθεσή του προς τον σουλτάνο, γράφει ότι είδε και άλλα πολλά, που έγιναν στην πόλη της Θεσσαλονίκης τον Μάιο του 1821 και που δεν μπορεί να τα περιγράψει, γιατί κι η θύμησή τους μονάχα τον κάνει ν' ανατριχιάζει.

Τελικά, το δένδρο της ελληνικής ελευθερίας, για να μεγαλώσει και να στεριώσει, ήταν ανάγκη να ποτιστεί με πολύ αίμα...

Η Ιερά Μητρόπολή μας ευγνωμόνως αφιερώνει το εγκόλπιο ημερολόγιο έτους 2017 στον Άγιο Νέο-ιερομάρτυρα και Εθνομάρτυρα Μελέτιο Α΄ Κυριακό επίσκοπο Κίτρους, που συγκαταλέγεται στους τοπικούς μας αγίους και τον τιμά στις 18 Μαΐου, ημέρα μαρτυρικού του θανάτου.»

Σημείωση: (Απόσπασμα από το Εγκόλπιο Ημερολόγιο του 2017 της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος)